

Місто як екзистенційний феномен та соціокультурний організм цивілізації

Питання людського буття, питання простору в якому людина здійснює всі свої потреби, завжди хвилювало філософів.

Ще в давнину люди сприймали своє середовище як складову певних відмінних якостей. Зокрема, вони вважали, що найбільшою екзистенціальною значимістю володіла згода з духом місцевості, на якій протікало життя людини. Сучасні ж люди забувають про свій зв'язок з місцем, але забруднення довкілля і хаос знову повертають людину до проблеми місця.

Етимологічне значення слова місто, град – огорожа, кордон, перепона, захист, укриття. Місто протиставляється відкритому простору, виступаючи в ролі захисника перед невідомим, у метафізичному сенсі провідним кордоном між своїм і чужим, життям і смертю, існуванням або небуттям. Тим самим місто спочатку виступило захисником безпеки людини, будучи одночасно й домом й фортецею. Але місто – це не просто місце певного географічного розташування. У місті зосереджується людська енергія, енергія простору, часу та їх взаємодії. Соціальна діяльність людини всередині міста дає можливість визначення міста як простору вибору, пошуку, становлення людини як особистості, тобто екзистенціального простору і в цьому виявляється його феномен.

Також важливо відзначити, що рушійною силою при взаємодії людини і міста є потреби, в той час як діяльної силою є здатність. Зв'язок потреби зі здатністю здійснюється шляхом орієнтації людини на діяльність. При цьому потреба виступає в ролі установки на діяльність («хочу»), здатність ж висловлює готовність до цієї діяльності («можу»), і, залежно від соціального досвіду людини, відбувається диференціація на інформаційну («знаю») і операційну («вмію») діяльності.

Володіючи всіма потребами і здібностями людина, у міській системі, здійснює різні види діяльності. Людина займається виробництвом матеріальних благ, створює простір для життєдіяльності, вчить, лікує, управляє і т.п. Все це виявляє необхідність вивчення та розуміння сфери відносин людини з людиною, людини з природою, архітектурою, економікою, політикою і т. п. Місто є сумою застиглих думок, емоцій, почуттів і дій людей (суспільства) при спільному існуванні.

Визначення міста, як соціокультурного організму цивілізації дозволяє зробити висновок, що саме культура є сполучною і формуючою ланкою у взаєминах місця (спільність, інститути) і часу (минуле, сьогодення і майбутнє). При цьому важливо відзначити, що саме культура, з моменту свого зародження в місті, стає підставою для вироблення сенсу людського буття. Всі історичні риси міста з часом згасають, і саме культура з її міфологією та символізмом

здатна інтегрувати ці риси в часі. Таким чином місто виступає постійно змінюваним носієм смислів, сутнісних особливостей організації життєдіяльності суспільства. У цих постійних змінах людина перебуває в пошуку способу життя, виробляючи нові форми зв'язків, і тим самим проектує свої дії на новий соціокультурний простір міста. Важливо відзначити, що при всіх цих змінах завдяки культурі і традиціям місто здатне залишатися єдиним, адже, якщо подивитися на багато європейських міст, кожне з них має своє неповторне обличчя, збережене у просторі й часі.